

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura

EINA. Equip d'interculturalitat, normalització i acollida. Menorca

ADAPTACIONS CURRICULARS PER A ALUMNES NOUINGUTS

Què són les adaptacions?

Són una modificació temporal dels objectius, els continguts, els criteris d'avaluació i la metodologia didàctica perquè l'alumne nouvingut pugui assolir les competències curriculars del seu nivell. És un instrument de treball docent per respondre a la necessitat d'ajuda específica.

Els nouvinguts necessiten unes adaptacions no significatives en cada matèria durant un període limitat. Segons el progrés de cada alumne aquest període es pot escurçar o allargar, però no convé ser superior a dos cursos. A més de l'ajuda rebuda en el programa PALIC, cada departament didàctic haurà d'adaptar la programació a la nova situació que plantegen els alumnes nouvinguts. Fixats uns criteris generals d'atenció temporal per cada departament, cada professor haurà de fixar unes adaptacions específiques a cada nivell o grup d'alumnes per a aquests alumnes.

Per què serveixen?

Les adaptacions curriculars serveixen per millorar el rendiment escolar dels alumnes que per una raó o altra presenten necessitats educatives ben diverses. Les capacitats, els interessos, les motivacions, el ritme i l'estil d'aprendre dels alumnes poden ser molt diferents. Necessiten adaptacions aquells alumnes que tenen dificultats d'aprenentatge o que presenten mancances acadèmiques.

Qui fa l'adaptació?

El Departament d'Orientació és qui determina el Programa d'atenció a la diversitat. Els departaments didàctics estableixen uns criteris generals en la seva programació per tal d'atendre la diversitat d'alumnat a la seva àrea. Cada professor ha de concretar com es tradueixen aquests criteris a la programació d'aula. Amb els alumnes nouvinguts, els professors d'àrees i el professor de PALIC s'han de coordinar a través de les reunions dels equips docents, especialment pel que fa a les adaptacions, a la relació del treball a l'aula de PALIC i a l'aula del grup. Una de les tasques importants que pot fer el programa PALIC és anticipar els continguts bàsics de les matèries curriculars.

Què cal tenir en compte?

- Identificar correctament les mancances de l'alumne
- Planificar l'acció educativa
- Usar una diversitat major de materials didàctics
- Valorar les actituds i els progressos així com la integració social
- Treballar en grups col·laboratius
- Recapitular continguts bàsics contínuament
- Usar esquemes i mapes conceptuals
- Usar molta informació visual i gestual per acompanyar la verbal
- Treballar sobretot la llengua

Com fer-les?

Els nouvinguts han de treballar els mateixos temes que la resta del grup. S'han de realitzar a partir dels continguts de la matèria, però adaptats:

1. seleccionar els continguts nuclears bàsics de cada tema
2. reduir la informació supèrflua o secundària
3. facilitar un vocabulari bàsic de continguts claus
4. donar un esquema o mapa conceptual
5. elaborar unes activitats corresponents a la informació bàsica rebuda
6. fixar uns mínims d'exigència i d'avaluació

Idees per elaborar-les

- a) seleccionar els continguts bàsics del tema de l'àrea
- b) reduir els deures i donar més temps
- c) escollir textos més bàsics (de lectura o de consulta)
- d) facilitar resums i recapitular continguts nuclears
- e) vertebrar els coneixements a través de la llengua catalana.
- f) facilitar el vocabulari bàsic acadèmic
- g) treballar primer en llengua oral i donar opcions a la interacció entre alumnes per practicar la llengua oral.
- h) Disposar de material de suport sobretot visual
- i) Realitzar habitualment lectura comprensiva,
- j) Organitzar treballs cooperatius, en grup.
- k) introduir suports, com el d'anticipació
- l) refermar els hàbits de treball i d'estudi
- m) comptar amb la col·laboració de companys de classe
- n) valorar l'ús dels dossiers, llibretes, agendes de classe
- o) establir uns sistemes d'avaluació adaptats.

Tipus d'activitats adaptades

- Completar esquemes o dibuixos
- Completar frases o textos
- Fer esquemes i dibuixos
- Redactar textos breus
- Marcar la resposta correcta
- Classificar segons un criteri
- Relacionar concepte-il·lustració, nom-dibuix, idea-foto
- Copiar paraules o cercar-les en un text
- Omplir mots encreuats de definicions de conceptes
- Etc.

Com avaluar?

S'ha d'avaluar segons els continguts treballats en l'adaptació curricular. Els criteris d'avaluació per a nouvinguts no poden ser els mateixos que la resta del grup. Cal avaluar sobretot les capacitats i les aptituds i actituds de l'alumne. Els continguts específics de la matèria queden en segon pla respecte a l'aprenentatge de la llengua. Com que el primer objectiu fixat per als nouvinguts és la seva integració escolar, cal prioritzar l'avaluació d'aquest fet. Les proves d'avaluació seran específiques atenent els objectius: breus, clars, de continguts bàsics i amb suport visual, amb la possibilitat de consultar la informació.

Criteris d'avaluació

- Presentació de deures i treballs
- Adquisició de continguts bàsics
- Hàbits de feina i d'estudi
- Capacitat per participar, d'iniciativa, de col·laboració, d'interès...
- Actitud social d'integració, respecte, correcció...
- Assistència i puntualitat
- Comprensió lectora

Metodologia

Una metodologia adaptada per a nouvinguts ha de tenir present les dificultats de comprensió de la llengua. Per tant la didàctica s'ha de supeditar a la competència comunicativa de l'alumne. En aquest sentit caldrà les següents estratègies:

Estratègies favorables a la comunicació inicial:

- Ritme del discurs més lent per facilitar la comprensió.
- Ús del llenguatge gestual: perquè sigui possible necessitem contacte visual.

- Repetir els missatges: amb naturalitat i sense variar el to de veu.
- Fer pauses: permeten que l'alumne processi la informació que li arriba.
- Vigilar la pronúncia: articular de forma clara,
- Entonació emfàtica: cal exagerar l'exclamació, interrogació, fi de frase....
- Estructures gramaticals simples: evitar la subordinació
- Fer discurs complet: si es fa la pregunta, el mateix professor la contesta.

Estratègies de dinamització del grup:

- Anticipar el tema i el vocabulari corresponent
- Facilitar la seva participació: cal que tots s'hi sentin inclosos.
- Donar temps per respondre, sense angoixar l'alumne
- Estimular la imitació: hi haurà alumnes que serviran de model lingüístic
- Fer que els alumnes s'interrelacionin: fer-los preguntar-se coses
- Encoratjar i reconèixer els esforços i els avenços davant tota la classe.

Altres mesures útils per a nouvinguts (i els altres)

- ✓ treballs en grups heterogenis que facilitin la interacció i la coneixença
- ✓ introduir metodologies actives i manipulatives que suposin una experiència directa
- ✓ acaba la classe amb un joc de relació
- ✓ acaba l'explicació amb una recapitulació del més important
- ✓ intenta formar parelles acadèmiques d'ajuda mútua
- ✓ programa sortides a l'entorn que enriqueixin els continguts
- ✓ realitza activitats de coneixements previs que tenen els alumnes
- ✓ indica recursivament els conceptes nuclears de la unitat didàctica
- ✓ fes anticipacions del tema
- ✓ dóna als alumnes una imatge clara del que esperes d'ells i del seu treball
- ✓ usa un llenguatge senzill però precís
- ✓ empra els textos introductoris de cada tema com el seu resum important.
- ✓ Marca les paraules clau i els conceptes bàsics als textos
- ✓ Empra molt material visual: il·lustracions, fotos, dibuixos, esquemes
- ✓ Para una atenció individual momentània
- ✓ Fixa metes assumibles
- ✓ Reforça la motivació
- ✓ Fes que triïn els temes
- ✓ Fes un ús predominant de l'expressió oral per sobre l'escrita
- ✓ Usa mapes conceptuals que ajudin a situar la informació
- ✓ Usa les TICs com a recurs divers, ric i estimulador
- ✓ Els llibres de text de cursos anteriors poden ser útils.